



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCXVIII. ad annum MCLXXIX.

Parisiis, 1644

Pars 40.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15588

Huius par-
tis titulus
in archety-
po erasus
fuit, ideo-
que hic nõ-
nihil vacui
est relictũ.

CAP. I.

*Gregorius octauus vniuersis fratribus episcopis, & archidiaconis
ad quos literæ istæ peruenerint.*

PARS
XLIX.

VEL ex dolo, vel ex malitia litigantium, vel ex defe-
ctu nostro credimus prouenire, quod tanta nego-
tiorum frequentia diebus singulis perurgemur, vt imbe-
cillitate proprii corporis laborantes, minori etiam dili-
gentia impediti, omnibus non possimus commode super-
esse, aut vndique contradicentium clamores aut murmu-
ra sustinere. Hinc etiam euenit, quod negotiis minoribus
occupati, maioribus intendere non valemus, prout ne-
cessitas ecclesiastica postularet. Et quæ diffiniri vel dispo-
ni per nos breui tempore potuissent, expectatione diuti-
na plusquam oportet, multis pariter irruentibus produ-
cuntur. Quocirca per generalem epistolam remedium
huic rei duximus prouidendum, ne multimodo impedia-
mur incurfu, vel sua iniuriam patientibus possit iustitia de-
perire. Eapropter vniuersitati vestra per A. S. præsentibus
mandamus, quatenus si forte de modicis rebus, quæ infra
summam viginti marcarum subsistunt, in auditoriis vestris
causa ventiletur, & alteruter litigantium delusorie puta-
uerit appellandum: eius appellatione contempta, infra
fines vestrorum episcopatum eos eligere iudices, qui sus-
pensione careant, compellatis: si tamen idonei ibi fuerint
inuenti, in quorum præsentia iurgium sopiatur: a quibus
si qua partium crediderit appellandum, ad archiepisco-
pum siue primatem vocem appellationis emittat. Si vero
tale negotium sit, quod summam contineat aliquatenus
ampliolem, infra fines vestrarum dioceseon, si sponte no-
luerint, inuiti non cogantur. Cognitores tamen de vici-
nis episcopatibus aliquos eligere compellantur, iuxta for-
mam quam præmisimus, negotium tractaturos, in maio-
ribus causis & obscurioribus articulis appellandi ad sedem
apostolicam copia seruata. Non enim videtur malitiæ sus-
pensione carere, quod plerique suos aduersarios ad præ-
sentiam nostram laborare compellunt. Ceterum si qui li-
tigan-

Sup. de ap-
pellationi-
bus.

tigantium a proximo festo purificationis super causis, de quibus episcopus cuius iurisdictioni saltem is qui conuenitur, non subiacet, non fuerit requisitus, vel iudices, clerici supradicto modo non fuerint electi, & literas a nobis duxerint impetrandas, per quas examinatio iurgiorum vel diffinitio iudicibus non ordinariis committatur, careant impetratis, & ad suorum audientiam iudicum ordine debito negotia reuertantur. Sic enim subterfugiis occurrere discepcionum volumus, vt dum eorum calliditatibus obuiamus, eis alium ad iustitiam aditum referemus. Cum vero aliqui iustam causam habuerint nostram presentiam adeundi, literas eis dimissorias non negetis, feriem negotii continentes. Hoc autem de factis ad nos appellationibus disponentes, super illis quæ ad archiepiscopos vel primates fieri contigerit, antiquorum ordinem Canonum non mutamus.

CAP. II. *Idem eisdem.*

Quoniam ad episcoporum maxime spectat officium, afflictis & laborantibus subuenire, vnumque illorum (licet deficientibus meritis) Deus nos esse voluerit, prospicere tenemur, & volumus, ne quis ex fortuitis casibus per Romanæ visitationem ecclesiæ, laboris sui, quem ad eam veniendo sustinuit, debito frustretur effectu. Inde siquidem fuit, quod nos multorum prospicere volentes expensis, & alleuiare labores, de consueta misericordia duximus statuendum, vt literæ prædecessoris nostri Urbani tertii a tribus mensibus ante ipsius obitum destinatae pro facienda iustitia & litigiis dirimendis, quæ tamen manifestum alicuius præiudicium non continent aut calumniam æquiritatis, eundem habeant tempore administrationis nostræ effectum, quem habere, si adhuc ille viueret, debuissent. Cessante igitur exceptione de mandatoris morte, perficite quod mandauit agendum, & nemo ad nos excusatione huiusmodi accepta de sua iustitia obtinendi fiducia, cogatur vacuus laborare.

CAP. III.

Ex literis quas ad nos tua destinauit fraternitas, euidenter accepimus, quod cum causam quæ vertitur inter
Concil. Tom. 27.

X X X X

magistrum H. de Hillesdale, & R. de Alta ripa, super capella de Cabisein, de mandato nostro suscepisti terminandam, & literas nostras in communi audientia perlegi fecisses: prædictus R. sibi eas postulauit exhiberi. Qui literis diligenter inspectis, eas arguit falsitatis, hac de causa scilicet, quod in narratione facti sint abraſæ, vbi scriptum est, Iure parochiali: asseuerans se probaturum in præsentia nostra, quod tales literæ de cancellaria nostra non emanassent. Vos autem videntes formam literarum a rationis tramite minime deuiare, ab executione causæ subsistere noluitis, præfato R. iuramentum deferentes, quod nec subterfugii, nec dilationis causa hoc allegasset, sed quod ita esse credebat. Iuramento autem ad diem præfixum non præstito, memoratum H. in possessionem causa rei seruandæ iudicatis induci, & quod quidam laicus seruiens eidem R. vestro iudicio restitit, excommunicatus est, & ex ecclesia sub interdicto conclusus: prædictus R. ad nos accedens, & tacens (prout dicitur) quod in commissione appellatio fuit inhibita, nec mentionem faciens * arrogationis literarum, aut iuramenti eidem delati, & non præstiti, seu sententiæ missionis in possessionem causa rei seruandæ, literas ad Londoniensem & Norvvicensem episcopos impetrauit in hunc modum, vt si quid in præiudicium memorati R. occasione prioris commissionis factum fuisset, nostra auctoritate in irritum reuocetur. Cumque præfatus N. citatus a Norvvicensi episcopo, qui suas & Londoniensis episcopi vices gerebat, coram eo literas, tacita veritate, impetratas diceret, metuens executionem sententiæ fieri, Norvvicensem episcopum suspectum habens, cui præfatus R. multa familiaritate coniunctus, vt qui Londoniensis episcopi nepos erat, & eius panem quotidie comedere dicitur, ad nos appellauit. Vnde quoniam propria fraus nulli debet prodesse aut patrocinium ministrare, nos inspicientes literas nostras, & videntes quod per illam rasuram falsæ non possent iudicari, nec etiam suspectæ haberi, præsertim cum etiam priuilegia in possessionibus abradantur, & literæ in narratione, si est in facto erratum, incunctanter possint abradi: nec literæ illæ in suspecto loco fuerint abraſæ: vestræ fraternitati mandamus, quatenus si quid factum fuerit in præiudicium

Dolum non
patrocina-
ri.

Rasura que
non suspe-
cta.

ANNO
CHRISTI
1179.

* f. abra-
sionis

ANNO
CHRISTI
1179.

memorati H. occasione literarum, quas sapedictus R. a nobis non facta mentione de appellatione inhibita aut de iuramento illi delato, & non præstito, appellatione remota, in irritum reuocetis, & sententiam vestram inuiolabiliter faciatis obseruari, & eundem R. in expensas portitoris literarum, pro eo quod a probatione sua destitit, condemnentis. Postea vtraque parte ad vos conuocata, causam audiatis, & secundum tenorem abasaram literarum, quas vobis sub sigillo nostro remittimus, sine canonico terminetis, nullis literis obstantibus. Si vero temeritatem & fraudem illius velimus attendere, & illum suis meritis iudicare, illi super eadem ecclesia faceremus silentium imponi.

CAP. IV.

Ex tenore literarum tuarum nobis innotuit, quod cum P. parochianus tuus ab A. muliere, quam in vxorem acceperat, tuo vellet iudicio separari: accusatores matrimonii testes producant, firmiter asserentes, quod priusquam mulier cum prædicto viro matrimonium contraheret, consanguineum viri cum illa, solum videlicet cum sola, nudum cum nuda, in eodem lecto iacentem viderunt, ea (vt creditur) intentione, vt ei carnaliter adhæreret. Publica quoque fama consentit, quod postquam matrimonium cum ea contraxit, se ad inuicem miscuerunt: quod in præsentia tua publice, vt asseris, sunt confessi. Dicitur etiam de muliere, quod a marito se simulans concepisse, alienum partum iam baptizatum (vt fertur) se mentita est peperisse: & rebaptizari faciens, virum suum sic decepit. Præterea veneficum periculum, & alias vitæ insidias viro parasse perhibetur. Quia igitur nos consuluisti, si hæ probationes ad matrimonium soluendum sufficiant, sic respondemus, quod tum ex confessione, tum ex violenta & incerta suspitione fornicationis, præsertim scilicet, quod de partu & mortis machinatione dictum est, & ipse probare vellet, non immerito potest diuortii sententia promulgari: ita vt vir licentiam habeat, ea mortua, aliam ducendi in Domino, ipsa vero sine spe coniugii perpetuo perseueret.

CAP. V.

*Alexander tertius archiepiscopo Rothomagensi
& abbati* Geomar.*

ANNO
CHRISTI
1179.

11. q. 3. Si
episcopus.

Ex quorundam certa relatione audiuius, quod cum aliqui viri ecclesiastici, de prouincia vestra pro iustitia sua prosequenda literas commissorias a nobis impetrant, aduersarii eorum, vt mandatum nostrum eludant, antequam litera illa ad iudicem perueniant, vel literis nostris a iudicibus receptis, priusquam ab eis citentur, in vocem appellationis prorumpunt: aut conuentionem facientes, aliquos in possessionem eorum, de quibus controuersia vertuntur, malitiose inducunt. Quoniam igitur huiusmodi calliditates & versutias suis non debent in aliquo auctoritatibus suffragari, & nos contra praedictas calliditates & versutias, pastoralis volumus sollicitudine prouidere: discretioni vestrae, &c. quatenus si aduersarii, inter quos & ipsum super ecclesia controuersia diutius est agitata, pro euacuando mandato nostro supradicto modo appellauerint, aut de possessione qualibet * conuentionem fecerint, vel malitiose se absentauerint, eos qui in possessione praedictae ecclesiae se ingesserint, appellatione cessante, cogatis sub examine vestro iuris aequitati parere.

* conuentione

CAP. VI. *Lucius tertius.*

De his qui in sanitate vel infirmitate ad loca religiosa se transtulerint, nil tibi vel ecclesiis, a quibus receperunt pabulum salutis, relinquentes: hoc tuae prudentiae innotescat, quod si in aegritudine ipsa ad religionem transeunt, dummodo in aegritudine ipsa decedant, praedictis ecclesiis, a quibus assumpti fuerint, canonica debet portio exhiberi. Si vero ad religiosa loca in sanitate se transtulerint, cogi non possunt aliquid praescriptis ecclesiis imperitari: quia liberum est eis tunc bona sua non solum religiosi locis, sed etiam quibuscumque priuatis personis conferre.

CAP. VII. *Lucius tertius.*

Quoniam ex plenitudine potestatis, &c. Super hoc quod quaesiuisti, vtrum super ecclesiastico beneficio in

ANNO
CHRISTI
1179.

litigium deducto, possit fieri transactio: tale damus, sicut iam pridem (si bene meminimus) alii non absimile querenti dedimus responsum: quoniam secundum formam transactionibus adscriptam, super re sacra litigiosa minime transigi potest. Etenim res sacra ut possideatur aliquo dato, vel promisso, vel retento, speciem habere non immerito credimus simoniae. Alias autem gratis & amicabiliter inter se litigantes componere, sacris Canonibus non dicimus obuiare.

29. Quest. 7.
Decimas.
1. q. 1. Nul-
lus episco-
pus 1. q. 3.
Questum.

CAP. VIII.

Alexander III. Norwicensi episcopo.

Quaeritum est a nobis ex parte tua, utrum iudex ordinarius vel alius cui delegatus mandauit ut citaret partes vel exequeretur sententiam, delegato teneatur obedire, cum non sua, sed delegantis vice fungatur; & cum iurisdictio delegatur, omnia quae ad iurisditionem faciunt, delegari videantur: merito potest delegatus tam ordinarium, quam alium cui mandauit, cogere ad id efficiendum quod mandauit: & ei qui obedire contempserit, poenam infligere competentem.

CAP. IX.

Quoniam ex plenitudine potestatis, &c. *Et infra:* Super eo quod quaesisti, utrum ecclesiastica beneficia rescriptis obiecta spontanea abiurationis exceptio sine causa cognitione sit admittenda, & an actoris, qui sponte non renuntiavit, an rei de spontanea renuntiatione testes & probationes sint potius admittendae: sic experientiae tuae duximus respondendum, quod hoc nulla ratio verisimile reddit, ut quisquam beneficio multis forte laboribus & expensis acquisito, & quo sustentari debet, sine magna causa renuntiare sponte elegerit: ideoque superuacaneum esse non credimus, causam resignationis siue renuntiationis diligenter inquirere, quatenus si forte probabilem, hoc est, non vi, non metu, non interuentu pecuniae, non promissione extortam, iudex ordinarius siue delegatus inuenit, & maxime si iuramentum, quod vix fieri de spontanea voluntate credimus, quia iuramentum fere semper a malo est, intercesserit, admittere, nisi replicatio ca-

Xxxx iij

Negantis
factum pro-
bationes ad-
mitteri.

nonica fuerit opposita, non proponat. Porro licet negantis factum nulla inueniri posse probatione dicatur, eius tamen qui renuntiationem spontaneam negat, cum implicite & quodammodo replicando inficiatur, super actione sua probationes credimus proferendas, habita nihilo minus, vt decet, ad personarum dignitatem & opinionem relatione.

Assensu
Causarum
179.

CAP. X. *Ex decretis Hormisdæ papæ.*

Nullus fidelis, cuiuscumque conditionis sit, occulte nuptias faciat: sed benedictione accepta a sacerdote, publice nubat in Domino. Si quis ergo sacerdos aliquos occulte coniunxisse inuentus fuerit, ab officio triennio suspendatur.

CAP. XI.

Dunelmensi episcopo & fratribus Reuesbi.

Proposuit nobis dilectus filius noster Vu. clericus præsentium lator, quod cum ipse ad ecclesiam de * Vuadher, a Reinerio Flandrensi venerabili fratri nostro Eboracensi archiepiscopo, apostolicæ sedis legato præsentatus fuisset, idem archiepiscopus eum ad ecclesiam non recepit. Inde est quod discretioni vestræ per A. S. mandamus, quatenus si idem archiepiscopus ad commonitionem vestram præfatum Vu. in ipsa ecclesia, quam citius poterit non instituerit: vos rei veritatem legitime inquiratis, & si vobis constiterit ex parte Vu. dummodo idoneus sit, quod ad ipsam vacantem fuerit prædicto archiepiscopo præsentatus, ad eandem ecclesiam auctoritate nostra, amoto illo qui eam detinet, etiam si quis post præsentationem eius & appellationem, quam se ad nos fecisse proponit, incussus est, appellatione remota, cum fructibus inde perceptis post primam præsentationem, eum recipere minime differatis.

Præsentati
& non ad-
missi appella-
tionem te-
nere.

CAP. XII.

*Eboracensi archiepiscopo; Pars capituli: In eminenti
de appellationibus.*

De cetero noueris, quod si sententiam a nobis latam præceperimus per aliquem executioni mandari, & fraus interuenerit, non est facultas executori de negotio toto

ANNO
CHRISTI
1179.

cognoscere, sed referri, quoties quæ inciderint, ad sedem apostolicam oportebit.

CAP. XIII. *Eboracensi archiepiscopo.*

In eminenti specula ecclesiæ, licet immeriti, disponente Domino constituti, intendere debemus consultationibus singulorum: & prout Deus nobis reuelauerit, propositas enodare. Consulisti autem, si causa, appellatione remota, commissa, altera partium ante citationem vel post citationem, ante sententiam vel post sententiam, ad sedem apostolicam appellauerit, an appellationi sit in huiusmodi deferendum. Præterea si causa fuerit, appellatione remota, commissa, & alter aduersariorum appellet, quia delegatus iudex non vult super suggestione falsi probationes admittere contra Cantuariensis literas impetratas, an in hoc casu teneat appellatio, quæsiuisti. Dubitas etiam, si duobus fuerit causa commissa, appellatione remota, & alter suo coniudici vices suas commiserit, an ille solus possit procedere appellatione remota, vel ab eo liceat appellare, cum in fine non sit appositum, vt si vterque nequiuert interesse, vnus procedat. Primæ ergo quæstioni respondemus, quod causa, appellatione remota, commissa, appellationi non debet deferri, siue ante citationem, siue post, siue ante sententiam, siue post, fuerit appellatum: nisi appellans, priusquam citaretur, iter arripuisset ad sedem apostolicam veniendi. Quod autem quæsiuisti, si aliquis appellauerit, quia delegatus iudex super suggestione falsi audire probationes recusat, an appellatio teneat, hoc tuam volumus discretionem tenere, quod in eo casu debet appellationi deferri. Ab vno vero iudicum, appellatione remota, in causa procedi non potest, nisi hoc speciale in literis commissoriis exprimat.

CAP. XIV. *Lucius tertius.*

Quoniam ex plenitudine potestatis, &c. *Et infra*: Consulere decreuisti, de quibus personis intelligendum sit, vnã alteri in ecclesiasticis beneficiis succedere non debere: vtrum, scilicet, de sacerdotibus & eorum filiis duntaxat, an & de aliis quibusdam personis. Noueritis ergo quod ad ecclesiastica beneficia nullum secundum Cano-

nes admittendum credimus, nisi ex electione canonica vocatum. Sacerdotum vero filios, & maxime in sacerdotio genitos, his temporibus suis succedere parentibus, quarumlibet regionum consuetudo & in donis ciuilibus prohibet, & Canones in ecclesiasticis multo fortius prohibent & execrantur. Personarum quoque filios citra sacros ordines constitutarum plerumque, si tamen merita suffragantur, parentibus suis succedere conniuentibus oculis toleramus. Exemplo namque perniciosum est & graue, talia in ecclesia pullulare, per quæ & laicis scandalum generetur. Sane tam has personas, quam illas, ab aliis non repellimus beneficiis, si digni inueniantur.

CAP. XV.

*Alexander tertius abbatibus Cisterciensibus in capitulo
Cisterciensi congregatis.*

Ista. 5.

Philipp. 4.

Recolentes qualiter hæc plantatio sancta, hæc vitis fructifera, hæc denique vinea Domini fabaoth, sub primis ordinis patribus pullulauit, &c. *Et infra*: Nunc autem aliqui ex vobis pristinae institutionis obliti penitus vel ignari, contra ordinis vestri gloriam & decorem, villas, molendina, ecclesias & altaria possident, fidelitates & hominia suscipiunt, rusticos & tributarios tenent: & omne studium adhibent, vt termini eorum dilatentur, quorum conuersatio esse debebat in caelis. Læditur hinc ordo penitus & mutatur, &c. *Et infra*: Ideoque sanctum & venerabile collegium vestrum precibus & monitis, quibus possumus, exhortamur, quatenus domus illæ quæ a prima sui origine in ordine vestro sunt fundatæ, constitutis & ordinatis terminis sint contentæ: nec velint ad ea manus extendere, quæ sine laboribus & periculis multis, & demum sine ordinis magna confusione minime poterunt retinere. Si enim relictis originalibus ordinis statutis, ad communionem volueritis aliorum monasteriorum viam diuertere, oportebit & vos communi iure censerî: quia dignum est vt qui similem cum aliis suscipiunt vitam, similem sentiant in legibus disciplinam. Quoniam domus illæ, quæ de aliis institutionibus ad vestrum se ordinem transtulerunt, vestris omnino satagunt vsibus conformari, vt relictis videlicet possessionibus vel mutatis, quas vestra institutio non recipit,

sic

ANNO
 CHRISTI
 1179.

fic se in omnibus vestrae religioni coaptent, ut quemadmodum se gaudent in societate ordinis, mutatione habitus & obseruatione regulari assumptos, sic etiam in paritate temporalium rerum se latentur vestris institutionibus conformatos. Sane si super possessionibus ipsis in aliquo de monasteriis vestris apostolicae sedis auctoritas dispensauit, a nullo vestrum sumendum est exemplum: quia temerarium est penitus & absurdum & indignum, aliquem sua sibi auctoritate praesumere, quod Romana ecclesia alicui monasterio, certa ratione inspecta, singularibus voluit beneficiis indulgere.

C A P. XVI. *Rhemenfi archiepiscopo.*

Cum H. diu vinculo excommunicationis fuisset adstrictus, tandem praestito iuramento, quod exinde iudicio ecclesiae stare deberet, beneficium absolutionis obtinuit: sed continuo ad sedem apostolicam post absolutionem appellauit: & anno transacto ultra, per se vel per alium appellationem prosequi contempsit. Quoniam igitur derisorie appellare videtur, qui appellationem interpositam non prosequitur, fraternitati vestrae per A. S. praesentibus mandamus, quatenus vtraque parte coram te conuocata si tibi constiterit, quod tanto tempore appellationem prosequi contempserit, tu ipsum iudicio tuo stare sub excommunicationis distractione compellas.

Potest aliquis appellare, per se, & per alium: nec per se, nec per alium, per se, non per alium: per alium, non per se.

C A P. XVII.

Eius qui modo vult recedere ad priorem uxorem, quam prius negauit, ecclesia testimonium non recipit: quia variavit verbum suum, & contra semetipsum testimonium tulit, & abstulit sibi fidem in vtroque, ut coniugii sacramentum ad inuicem non esse videretur, & opus carnalis commercii contradiceretur.

C A P. XVIII.

Vir potestatem sui corporis non habet, sed mulier: nec mulier potestatem sui corporis habet, sed vir. Potest ergo vir siue mulier peccato suo facere, ut potestatem in corpore alterius perdat: sed facere non potest, ut alteri potestatem sui corporis, quantum in se est, tollat. Quod suum ius est, perdere potest:

Concil. Tom. 27.

Yyy

quod suum non est, tollere non potest. Si faciat ergo, vt debitum suum in corpore alterius iure exigere non possit: non tamen facere potest, vt debitum alterius in suo corpore negare possit.

ANNO
CHRISTI
1179.

CAP. XIX.

De voto peregrinationis an eleemosynis possit, vel per alium redimi, tibi nihilo minus respondemus, quod ab eius qui præsudet, dependet arbitrio, vt consideret & attendat diligentius qualiratem personæ, & causam commutationis, scilicet, an id ex infirmitate seu affluentia diuitiarum contingat: & vtrum peregrinatio, an recompensatio vtilior sit, & Deo magis accepta, & secundum hoc debet exinde dispensare.

CAP. XX. *Rhemensi archiepiscopo.*

Cum Christus perfectus sit Deus & perfectus homo, mirum est qua temeritate quisquam dicere præsumat, quod Christus non sit aliquid secundum quod homo. Ne autem tanta in ecclesia Dei possit nequitia suboriri, vel error induci: fraternitati tuæ, &c. quatenus conuocatis magistris scholarum Parisiensis & Rhemensis & aliarum ciuitatum, auctoritate nostra interdicas sub anathemate, ne quis de cetero audeat dicere, Christum non esse aliquid secundum quod homo: quia sicut Christus est verus Deus, ita verus homo, ex anima rationali & humana carne subsistens.

CAP. I.

Pars L. &
ultima.
Huiusetiam
titulus in
archetypo
desideraba-
tur.

ETSI quæstiones tuas de feruore religionis exurgere, & te eas ex intimæ deuotionis affectu, quam circa nos & ecclesiam habes, ad nostram deuotionem perferre nullatenus ignoremus, non tamen est vltra, quam oporteat, in huiusmodi dubitandum, cum leges humanæ dicant, quod quidam tenui religione contenti, sacramenta & * necessaria & legitima exhibere contem-
nunt. Tenuem enim vocant religionem, quæ in talibus hæsit, vbi non est aliquatenus hæsitandum. Vnde

*necessa-
rie & le-
gitime
exhiben-
da,